

Kremenjak

|| Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. ||

Kremenjak izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na po godinu Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. **Pojedini broj 4 pare (2 novč.)**

Pokretala i uvjeti uspješnog i korisnog rada za opće dobro.

U ljudskom društvu vidimo, da svak traži svoje, i ko što izgubi od svoga, traži to svoje izgubljeno, dok ga nenadje.

Nego, izgublenu stvar netraži onaj, koji nezna da ju je izgubio; da se dakle dade na traženje izgubljenoga, treba da sazna da je to izgubio. To saznanje dotičnika, da je izgubio stanovitu stvar i uvjerenja da je ta izgubljena stvar njegovom, da ona pripada samo njemu i da mu na njegov odlučni i pravedno učinjeni zahtjev mora biti priznata i povraćena, to ukupno zovemo pojedinačevom svijesću o njegovom pravu, da zahtijeva mirno uživanje svega onoga, što posjeduje i povratak svega, što u posjedu ne drži a na što ima neporecivo pravo. Ova svijest o svom dobrom pravu na stanovite stvari i na mirno i nepriječeno uživanje njihovo, pokreće čovjeka na čine i djela, zakonom dopuštena, za koja cijeni da su zgodna za očuvanje prava što drži i posjeduje i za uspostavljenje i povraćanje prava bilo odnošenih i silom ugrabljenih, bilo izgubljenih.

Nehajstvo, nemar i bojazan, koje potječu iz nesvijesti, često su uzrokom gubljenja prava kao što sa strane pojedinca čovjeka, tako i sa strane višeg il manjeg skupa ljudi, uzetih po udrugama, po selima, po mjestima, po odlomcima il krajinama, kao i sa strane cijelog jednog naroda. Nesvijest njihova o njihovom dobrom i neporecivom pravu na ovo il ono, čini ih, da prepuštaju uporabu i vršenje tog prava drugomu. ili da taj drugi, na korist svoju, a na štetu njihovu, priječi njima vršenje i porabu njihova prava, ili i to, da taj drugi nevrši svoje dužnosti, načini ono, na što je njihovu pravu vezan, da u njihovu korist čini.

Dakle, kako vidimo, nije dosta imati pravo na nešto, nego treba takodjer imati i *svijesti* o svom pravu, *biti svijestan* svoga prava u stanovitom smjeru na stanovitu stvar. Čovjek svijestan svog prava čuvaće ga, vršiće ga u punom opsegu sebi na korist; neće dati, da mu ko krši il ga smeta, a svako ugrabljeno i oteto pravo zahtijevaće natrag kao svoje. Čovjek svijestan neće se bojati, već će stupati smjelo za svojim pravom i, pun uvjerenja, da njegovo dobro pravo nemože propasti, upotrebiće sve načine, pokušaće sve pute, sva srestva zakonita i dopuštena, da do svog prava dodje. Na tom putu neće ga niko ni smesti, ni zavarati, ni zapriječiti moći, ni lijepom riječju, ni medenim varavim obećanjem, niti bilo-kakvom silom. Svijest je budnija, jača od svakog lukavstva, varanja i sile.

Ob ovom bijahu uvjereni i stari napredni i prosvjetljeni narodi. Stara latinska riječ kaže „*Vigilantibus jura*“, to jest, samo onaj uživa prava, ko stoji na straži

svojih prava, ko ih čuva, ko bdije nad njima; dočim onaj, ko svoja prava zanemari, zapusti i nečuva ih, tekom vremena ih izgubi i nemože ih uživati.

Prvi dakle uvjet za očuvanje svog prava jeste *svijest* svog prava, *biti svijestan* svog prava. Ovaj uvjet vrijedi za pojedinca čovjeka i za cio jedan narod. Jer i narodi imaju svoja prava, prava politička, prava društvena, prava narodna.

U pojedincu probudjuje svijest o njegovu pravu znanje i nauk. Svaki pojedinac čovjek, koji više zna i koji je naučeniji, imade jaču svijest o svom pravu i umije snažnije da brani svoje dobro pravo. A tako je isto i kod naroda i kod puka. Vidimo da napredniji, prosvjetljeniji narodi umiju jače i snažnije braniti svoja prava, a to za to, što su svjesniji svojih prava, što je kod njih probudjena svijest o njihovu pravu.

I naš narod imade svojih prava narodnih. Mnoga njegova prava njemu su kraćena il proti svakoj pravici, božjoj i ljudskoj, on ih neuziva ili ih neuziva potpuno, u punom opsegu. To dolazi samo od toga, što naš narod nepoznaje svoja prava, nepoznaje opravdanost i snagu njihovu, što, u jednu riječ, nije svijestan svojih prava, što nije u njemu probudjena svijest o njegovom dobrom pravu.

Naša stranka, kao hrvatska, kao pučka, kao napredna. uzela je sebi za prvu i glavnu zadaću, da u našem hrvatskom puku, da u našem narodu budi svijest o njegovim pravima; da ogromne i zapuštene mase našeg puka, da široki slojevi našeg naroda steku *svijest*, da *postanu svjesni* svojih pučkih i narodnih prava. Kad se nepregledni, sada zapušteni redovi našeg naroda i puka probude, kad se osvijeste, kad postanu svjesni svojih prava, oni će se sami po sebi dignuti i stati na stražu svega onoga, što je njihovo; oni će sami dignuti svoj snažni i pravedni glas, da im se njihova ugrabljena il oteta prava povrate. A takovoj moći, takovoj snažnoj vojsci, koju vodi jasna svijest, neće moći odoliti nijedna sila na svijetu, i svaka će sila prije ili poslije morati klonuti pred svjesnim narodom i vratiti mu njegovo, poštivati prava njegova.

Ovaka će se svijest u narodu probuditi samo i jedino širenjem prosvjete i znanja u narodu, a rad naše pučke napredne stranke uprav idje za tim, da širi u puk prosvjetu, da digne puk iz tmine neznanja, u kojem danas čami. Naša pučka stranka znade onu, da *ko umije njemu dvije*; a pošto *umije* samo onaj, koji *znade*, pučka je stranka za izobrazbu i za poduku naroda prije svega počela izdavati list „Pučku Slobodu“, a sad je opet digla društvo za svu Dalmaciju „Pučku Zoru“, koja će se brinuti jače i temeljitije, da u narodu diže prosvjetu, sije zdrav i pošten i koristan nauk, a osim toga, da širi zanimanje i smisao za narodnu, pučku privredu i da tu pučku privredu promiče. Jer, kao što bez znanja

i bez svijesti nema prava ni slobode, tako ni bez kruha nema života, ni volje za život.

I, kad u našem narodu bude i jednog i drugog, kad naš puk bude providjen i jakom sviješću i svagdanjim kruhom, naš će narod nesmetano i brzo u svemu napredovati. —

Od toga eto dolazi našoj stranci i njezino ime, to jest: hrvatska pučka napredna stranka.

Drugi put dalje.

Braća Splićani u Šibeniku.

U nedjelju dne 28. pr. mj. pohodilo je naš Šibenik deset izabranih splitskih pučana. Njih svih deset pripadaju upravi „Težačke sloge“ u Splitu, a svrha njihova dolaska u naš grad bijaše, da posjete svoga miljenika, svog dugogodišnjeg druga, brata i savjetnika D.ra Antu Makalu, koji je, po priznanju sviju njih, bio duša „Težačke sloge“ splitske. Braća splitski pučani nemogu se dosta nažaliti s odlaska D.ra Makale iz Splita, a cio puk velikog Splita vezan je osobito ljubavlju i harnošću prama D.ru Makali za sve ono, što je za nj u „Težačkoj slozi“ i van nje uradio. Uza sve odlične, priznate i vrijedne vodje stranke, koji im ostaju u Splitu, oni teško osjećaju njegov odlazak, kao da je D.r Makale bio s njima nekako srastao, kako oni vele. Mi smo ih tješili i mi smo ih razumjeli, što znači i kako se teško osjeća gubitak jednog odličnog i neumornog trudbenika za puk, kao što je D.r Makale. Mi smo ih razumjeli, velimo, jer smo mi kroz ovo tri četiri sedmice, što je on ovdje oćutili veliki, neobični porast naše snage. I ono starih ljudi, vidimo, da se je kao pomladilo. Ko nije mogao prije pravo razumjeti, razumijeva sad riječi D.ra Iljadice, kad se je katkada tužio, da je teško jednomu voditi ovaku ogromnu vojsku prijašnjih Kremenjaka a sadašnje pučke stranke. Sad se tek vidi, kako stranka drugčije žive, kako je život u njoj budniji, čiliji, kakova je stečevina dobiti jednog još samog trudbenika i to takova košto je D.r Makale. I za to baš mi sad dobro razumijemo braću Splićane, koliko su izgubili i zašto ovliko ljube D.ra Makalu i zašto im nije bilo teško potruditi se, da sva uprava „Težačke Sloge“ dodje u Šibenik, da ga još jednom pozdravi, da se još jedanput s njime rastane.

Braća splitski pučani svoju ljubav i harnost htjede mu iskazati i vanjskim načinom, te mu odlučie ostaviti lijepi dokaz svog osjećanja. Donesoše krasnu sliku, koja prikazuje rodno njihovo mjesto Split, nad kojim još vlada, ne potpuna tmina, već polutama, sumrak, a trak prve svjetlosti već probiva i taj sumrak, a zora i granuće sunca nad polumračnim Splitom nije daleko. A, ako nije daleko, to je rad, to zasluga pučke stranke, a dobar dio tog rada obaviše neutrudive ruke našeg gradjanina D.ra Makale. Baš za to i darovaše mu braća splitski pučani sliku rodnog im Splita, s čijeg obzorja je već nestalo one guste crne tmine.

Slika je od cijene i vrijednosti umjetničke od našeg mladog splićanina Vidovića. Lijepu i vještu uporabu boja, onu lagano i poluprozračno spuštenu maglovitu sjenu na more, na obalu, na kuće, koje izmiču oku, a ipak ih vidiš t. j. nazrijevaš; onaj vješti obris zvonika u nešto prozračnijem zraku; u opće svu onu vještinu oko izgradjenja ove teške vrste slika, mi nećemo ovdje ocjenjivati niti isticati. Mi ističemo samo značenje slike, koja time pokazuje vrijednost i značaj samog dara, a njer harnosti darovatelja i zasluge odbarenoga.

Slika je procijenjena oko 200-250 fiorina.

„Prijatelji“ — puka.

Redovno se čita u furtimaškim i popovskim listovima da su demokrati neprijatelji puka. Usput oni t. j. popi i fratri viču na sva usta, da im puk leži na srcu i sami se hvale da su mu najveći prijatelji i dobročinci. Ovo je jedna od običnih njihovih laži, a da su oni uprav grobari našeg naroda, dokazuju ove dvije istinite i vjerodostojne činjenice. Kad se u jednom selu šibenskog kotara jednorazredna škola podizala na dvorazrednu, te se za to i kuća gradila, župnik reče pred učiteljem: *Bilo bi bolje, da ni ove škole u selu nema, tako ne bi imao tko tužiti popa.* Druga je ova, ali još gora. — Na parobrodu „Iniziatore“ vozio se jedan pop, koji je u razgovoru pred više naobraženih osoba ovako kazao: *Škole su propast sela; najbolje bi ih bilo srušiti.* Pa da ovakovi imaju pravo pačati se u pučke poslove i skrbiti se za dobro puka. Pravo si rekao Ante Starčeviću: „Popovi su poživinčili narod“. A ova ti bogme nije budalasta!

DOPISI

Sa parobrodica Šibenik u Tjesno.

U nedjelju poslije podne je jedan šavac iz Betine pripovijedao vas ushićen kanoniku Martinoviću, kako je pr. svjetli biskup rekao njihovom župniku, neka ne daje odriješnje na ispovijedi nijednome, koji prima list „Kremenjak“. Budući da kanonik Martinović, koji je u istoj prigodi grmio proti prihodima odvjetnikâ, tužeći se na „širomaštvo“ popova i fratara, nije šavca ispravio, moramo držati, da su šavčeve riječi glede ispovijedi i odriješnja istinite.

I to znači ne miješati vjeru sa politikom!

Razgovor se vodio na parobrodicu pruge Šibenik-Tjesno okolo 3 sata popodne, a čulo ga je više osoba. Ipak očekujte ispravak.

Jedan od prisutnih.

*

Iz Tjesnoga.

Dan naših narodnih Apoštola sv. Ćirila i Metoda ostao je ovamo potpuno ignorisan. Da nás nekoliko naprednjaka nije javilo puku ovaj blagdan, nitko za nj ne bi bio ni znao. A što je najžalosnije naša mačuhinska općina, Čitaonica i „Sokol“ niti barjaka ne izvjesiše. — Ovo ignoriranje čisto narodnog blagdana najbolje dokazuje kakovim su patriotizmom i hrvatskom sviješću prožete popovsko-fratarske prirepine; dokazuje ono pusto razvikano hrvatstvo Roke Bellabarbe, koji na žalost obnaša čast predsjednika Čitaonice, opć. prisjednika i predsjednika „Sokola“. Dosta je spomenuti, da je on povjerenik „Prave Pučke Slobode“ e da se karakteriše njegov patriotizam. Što su ga neki uvidjavniji izbacili iz „Sokola“ i svrgli s predsjedničke časti, učiniše vrlo pametno. Popovske prirepine nisu dostojne stajati na čelo hrvatskog „Sokola“. — S njima u kut!

Kremenjak.

A ovamo zgojne pravašine proslaviše dan naših apoštola pečenom kmetinom i tombulavanjem. Svuda su jednaki! (Op. Ur.)

RAZNE VIJESTI.

Iz stranke. Molimo gg. sumišljenike, koji su u poslu stranke il inog pisala g. D.ru Iljadici, da odsle pišu g. D.ru Makali il uredništvu, jer je D.r Iljadica otputovao za dulje vremena u Prag.

Pred našom porotom pokazao se prvi put u prošli petak D.r Ante Makale, kao službeni branitelj. Četvorica su bila optužena s umaknuća i silovanja i sudjelovanje pri tome.

Glasovi, koji su pretekli D.ru Makalu, o njegovoj valjanosti i sposobnostima sasna su opravdani. Mi smo još jednom o tome kazali svoju i što smo kazali na tom ostajemo, jer nas je D.r Makale nekidan na porotnoj raspravi svojom lijepom obranom ponovno uvjerio, da je on vrsnom silom pravničkom, da je čovjek lijepe opće izobrazbe, jasna, oštra kriterija, a riječi lake, okretne i čisto narodno-pučke. Poredavanje misli mu je zgodno i logično, predavanje jasno i plastično, a kad raščinja optužbu okretan je i ozbiljan protivnik, koji mjestimičnim humorom nedopušta da ni za čas nastupi dosada. —

Uz pravničku erudiciju i spremu, posjeduje, kako rekosmo, veoma lijepu općenitu naobrazbu i to mu daje snagu, kojom svladava i najvjestije najteže jake točke javne optužbe. Odvjetnički stališ dobiva u njemu odličnog člana, kojemu su otvoreni prvi redovi.

Dok čestitamo D.ru Makali na lijepom uspjehu, mi se radujemo, što naš grad dobiva ovaku silu, koja je nikla ili — kako je sam kazao, kad se taj dan predstavio gg. porotnicim i publici — koja je ugledala svjetlost dana pod nebom ove naše krajine, našeg kotara. On je krv naše krvi i mi mu se radujemo.

Radujemo se i za to što je naš ne samo po rodu, neg i po mišljenju i stanačkom uvjerenju i što je naša pučka stranka n Šibeniku ojačana za ovaku silu.

Sva četiri optuženika bila su riješena i puštena na slobodu.

Uprava „Težačke Sloge“ sa svojim simpatičnim predsjednikom Jurašinom na čelu, bila je, kako na drugom mjestu javljamo, nekidan u Šibeniku, da donese D.ru Makali sliku grada Splita kao dar i dokaz harnosti splitskih pučana spram njega. Bijahu medju njima predsjednik Jurašin, Ante Ružić, Ivan Matošić, Krstulović Duje, Mijo Matejević, Vicko Ferić, Stipe Ružić, Marin Krstulović i Paško Matošić.

Nekoliko naših ih je dočekalo i otpratilo do stana D.ra Makale. Posjetiše i naše „Kolo“ i „Nar. Sl. Citao-nicu“, a kašnje imahu zajednički objed. Po objedu sastadoše se kod D.ra Makale na čašicu, gdje pade zgodnih riječi u razgovoru i u nazdravicama. Na večer otputovaše praćeni od nekolicine naših sve do Perko-vića i tu se bratski rastadoše.

Za njihova boravka razumijesmo teško stanje te-žaka splitskih, njihovo veliko ustrpljenje uza sve izazovno i uvrjedljivo ponašanje vlasnika zemalja, koji svojim neopravdanim i prijekora zaslužnim postupanjem nategnuše žice međusobnih odnosa do najveće napetosti. A, ako uza svu ustrpljivost i hladnoću razbora, koju do čuda kazuju pučani splitski, počmu žice popuštati il pucati, odgovornim za to neće biti niko drugi, nego sama gg. vlasnici a osobito lakomi mantijaši il crnoflaj-daši. To su oni, što nas uče, da je lakomost smrtni grijeh i da vodi u pakao.

Končerat „Kola“ na moru. Na dan slavljskih narodnih apoštola, sv. Ćirila i Metoda, naše muzično društvo „Kolo“ imalo je svoj končerat na moru. U tu svrhu bi dobrohotno ustupljen pjevačima „Kola“ trabakul kapetana-vlasnika g. Parića, pristaše pučke napredne stranke i stare hrvatske korenike iz Vinjerca. Oko 8 sati trabakul okičen balonima približio se obali, na kojoj je bilo sabrano dosta svijeta, i u nj se ukrcao

muški zbor. Po tom se trabakul potegao na more i započelo pjevanje. Obala se bijaše napunila neobičnim mnoštvom svijeta težačke i gospodske ruke, a oko koncertnog trabakula doplovio lijep broj ladjica, punih pristaša naše pučke napredne stranke. Program je bio vrlo biran, a milozvučni akordi slavljskih melodija, poput srebrene rijeke, razlijevali se mramornom morskom površinom i veličanstvenom noći i odjekivali iz junačkih kremenjačkih grla obalom, na kojoj je bilâ i pliva i mrav. Općinstvo je upravo pobožnom napetošću slušalo snažni muški zbor „Kola“ i frenetičnim pljeskanjem pozdravljalo svaki otpjevani komad. Iz brodica, koje su poput pilića vrzale se oko koncertnog trabakula klicalo se pučkoj naprednoj stranci, pučkoj slobodi, d.ru Makali i Iljadici. Jednaki usklici slijedili su i sa obale, koja bijaše dupkom puna svijeta. Oko 9 sati šibenski furtimašići, u vrlo veselom stanju prodjoše obalom uz zvonjenje glazbe. Zapališe bengale i dadoše se u divlju dreku ne bi li za sobom odmamili publiku ili u najgorem slučaju pomutili blaženo raspoloženje, ali im nije pošlo za rukom. — Publika se ni ganula nije, a koritaši sa ono nekoliko dječurlije obojeg spola odmagliše u vrlo razdraženom stanju. Na 9¹/₂ sati bila je na trabakulu čedna društvena večera, a po tom opet odpjevaše „Kolaši“ nekoliko komada. Oko 11 sati bijaše iscrpljen končerat, trabakul se približio obali i pjevači se mirno razidjoše svojim kućama. U to se i obala počela prazniti i svijet odilaziti, noseći u duši najljepšu uspomenu i diveći se ljepoti zvukova slavljskih napjeva i virtuoznosti „Kolo-vog“ muškog zbora. O svetoj Ani priredit će društvo „Kolo“ opet jedan končerat na moru.

„Pučka Štedionica“. Uspjeh ove koristonosne ustanove rapidno raste s dana na dan i nalazi u puku nevjerojatan odaziv. Ispovijedamo da se nismo nadali ovakovu napretku, koji ide dalje silnim koracima. Vidi se očito da je „Pučka Štedionica“ upravo prirasla sreću pu-ka, da ju je puk istinski zavolio, a to svjedoči sve to veći broj članova, koji se u nju upisuju. Danas na veliku žalost i grižnju naših protivnika imamo da zabilježimo slijedeći uspjeh: upisanih ima 165 članova, sa 394 akecije, te se u gotovini uplatila svota od K 8765.50.

Upisivanje se obavlja rabotnim danom od 8 do 10 u večer, a nedjeljom i svecom od 9 do podne.

„Pučkoj Štedionici“ želimo i mi svaki napredak i svako dobro.

Ono nešto kao sokolski vodja, neodgovorni urednik „Prave Pučke Slobode“, arci-furtimašina Vl. Kulić, u oči sv. Ćirila i Metoda pred sakupljenom svojom četom reče: „Sutra nitko od vas nek ne ide na misu, jer nismo našli popa za glagoljačku misu“. — Dakle ne u crkvu, jer misa nije glagolska, ali za to uzimati u zaštitu nepodopštine onih popova, koji *vazda* govore misu latinsku, — to je dopušteno. Šta misle s ovim bezvjer-cem Škarpa, Tambača i Milošević, ne znamo, ali da je to kazao jedan naprednjak, vidjeli biste onda hajdučkih napadaja u „Krivom zvonu“. — Pada nam na pamet izopćenik Rauch i prekovelebitski furtimaši. Budi i najveći bezvjerac, ali puši u njihov rog, pa ti neće ni dlaka s glave pasti. Takova je danas furtimaška logika, kojoj je osnovicom laž, licumjerstvo i prikrivena trgovina vjerom.

Bezglava čeljad. Crni gavrani, koji se sjatili oko svoje strvine pod imenom „Prave Pučke Slobode“ glavijnaju, koprcaju se, posreću, viču, psuju, ruže i grde. Kao da su — Bože sačuvaj! — šenuli pameću. Svaki su stid bacili pod noge. Tko ne vjeruje nek pročita zadnji broj

njihovog listića, pa će se uvjeriti o popovskoj skladnosti. Psuju kao cigani, prijete kao kozaci, psuju kao uličari, napadaju kano hajduci — iz busije. Pravi zaplotnjaci, koji bi najbolje pristajali dobi turskoj, kad se po gori hajdukovalo i na kolac nabijalo. List, kao što je njihov, jednoj kulturnoj zemlji može da služi jedino na sramotu. Tješimo se, jer će doigrati, a i Bog ne trpi dugo onako gadnu igru, rad koje su opustili njegovi sveti hramovi. Danas, kad njegovi službenici viču, da je vjera u pogibelji, danas oni naprosto napuštaju crkvu i oltar, dušu i vjeru, bacaju se u vrtlog svjetovnih stvari da više jare, uspiruju, mjesto da naučaju ljubav i propovijedaju mir. Ali će se ipak smirit. Bog ne spava!

Gbjava natječaja. Uredništvo „Prave Pučke Slobode“ otvara natječaj obećavajući sav čist prihod svojeg lista onome, koji ga natkrili u uglagjenosti pisanja.

Između ostalih uvjeta, biti će najteže udovoljiti onome natječajnom uvjetu, po kojemu u nagragnenom članku mora da bude rečeno protivniku, da je: *derač, izilica, vuk, magarac.*

† **Tome Djadica,** težak po stališu, al pa srcu i poštenju jedan od onih rijetkih, tako rekući svetih ljudi, umro je u prošlu subotu, zamijenivši ovaj griješni svijet boljim. Dobri pokojnik, od svakog poštovani starac pripadao je sa pokojnim Tomom Vrbotom među one poštene i vrijedne težačke odličnike, za koje je potomstvo učinilo uspomenu svetinjom, govoreći da bi voljelo, da bi dostojnije bilo ispovjediti se u jednoga od njih, nego kod mnogog današnjeg sveštenika. I puno je na žalost u tome istine, jer mnogom današnjem tako zvanom ugodniku Božjem ljepše bi pristajala puška o ramenu i jatagan o pasu, neg svešteničko ruho i krunica. Ovakim milim pokojnicim pokoj vječni i slava u puku! Bile su mu 84 god.

Narodno zdravlje po receptu „Pr. Pučke Slobode“. Sastale se dvije seljakinje iz okolice, jedna od njih djetetom u naramku i međusobno počеше slijedeći razgovor:

Primoštenka: Što ti je djetetu?

Rogozničanka: Evo mi jadno od polmonite obolilo.

P. A šta mu daješ?

R. Vodila sam ga, sestro moja, u Kolumbana.

P. Nema ti ženo moja do popa. Mome je barbi isto tako bolovalo dijete od polmonite pak mu naredi pop da privije češnja na koži...

Prekine ju u to *R.* A šta će mi jasnici pop pomoći? Molija mi je malo do tri puta, pa kad sam vidila da ne gre na bolje, pošla sam u Kolumbana, a sad se evo malo po malo popravlja, a da sam čekala da ga pop ozdravi, bio bi do sad pod zemljom. —

Ovim hoćemo da dokažemo koliko je naš narod u nekim krajevima zaostao, gdje popovi mogu da vrše u XX vijeku onu istu ulogu ljudi sveznajućih, koju su vršili u srednjem vijeku. Ovaki eksperimenti sa ljudskom kožom mogli su biti dozvoljeni kad je sve znanje, sva vještina i sva lukavost bila popovski monopol; ali danas stvari su se promjenile; danas ima ljudi koji su popove u mnogom čem dostigli i prestigili, kao n. pr. u liječničkoj struci, i svakoj drugoj znanosti i vještini. Ti su ljudi popove zamjenili, te je stoga njihova potreba u tome pogledu iščezla. Zaludu im trud, prirodni je to razvitak; oni su u tom pravcu postali sasvim suvišni.

Kremenjaci i kremenjačice širite „KREMENJAK“

Šala — je — i nije.

Pendul i Hanibal šetaju. Ustave se ispod sv. Barbare i oba se zagledaju u „HRVATSKA TISKARA“. Tad se pogledaju i nasmiju, pa jedan drugome u isti mah veli: „Evo, da znam šta misliš...“ — „Ala! napiši ti, napisaću ja, da vidimo, mislimo li isto“. — Oba pišu i izmjenene napisane papiriće. Opet se oba glasno nasmiju i u isti čas čitaju sa napisanih papira iste ove riječi: „Po srijedi između riječi HRVATSKA i riječi TISKARA valja još staviti „pučka napredna“. Onda bi to izledalo ovako:

HRVATSKA PUČKA NAPREDNA TISKARA

Oni se opet slatko nasmiju, a S..... pomoli glavu kroz prozor, pa uzdahne iz dna duše: kad će doći ta ura, muko gjike!!!

Mali Jerić izleti na vrata i viče: U sv. Barbare je 11 i 1/2. — I u nas isto, potvrde Pendul i Hanibal.

Drinković, Krstelj, Gazzari, Don Škarpa, Don Tambača, fra Mede & compagnia allegra sa prozora po pasju grde, psuju i omiču rozima i bacaju na nje balote od zgužvane „Prave Pučke.....“ — Neko iza čiška poviče: „e come va adesso?“ a drugi pohježe ka roketun. Samo si mu pete mogao vidjeti.

* **Na staroj Vidakuši.** *Banda svira, sokoli skaču, Drinković i Krstelj gledaju, hrvata Gazzara nema. — Jedan ih pita: Zašto vas dva nečinite dva tri skoka najstorska? — Fra Mato veli: Činimo mi skokove al-troke te! — A di molim vas? — A na političkoj ledini. — A niste nikad udarili nosom o ledinu? — Kô?... Mi?... Onda neznaš, kakvi smo mi pajaci! — Vraćam čast... A, nu, učinite koju tombulu, da vidim. — Krstelj Nju ćemo učiniti, neće dugo proći, kakove Šibenik još nije upamtio. — A, eto, drago mi je čuti. Zbogom, dragi gospodine poteštate! — Onaj ode, a oni za njim u pô glasa: Aj k vragu i kô te doveo ovde! — Banda svira, sokoli muštraju, a naša vidakuša ih sve gleda i nezna — jesu l' turci, ja li su kauri?!*

Poruke Uredništva.

Onom gosp. ili onoj Gg., koja se have anonimnim pismima na naše uredništvo, još jednom poručujemo, da im je trud uzaludan. U tuđe posle mi neulazimo i kad bismo znali da su istiniti. Jer, ako je istina kako vi tu žalite, da bi mogli biti ugroženi općim interesima i vaši izdavanjem zajmova iz blagajne bez sigurnog jamstva, kao što velite, da je n. pr. dano g. K. kruna 17.000, drugome 9.000 itd., onda vi za te tužbe tražite drugo mjesto, a ne naš list; upotrebite druga poštenija sredstva, a ne anonimna pisma. — Mi takovim pismima nemožemo pokloniti vjere, neg ih razderemo i bacimo u vjetar. Ako se ovdje ovim bavimo, to je za to, što je od vaše ruke moralo biti i jedno pismo od puna dva lista, što do bismo nedavno, kao i neka druga, puna ljudske zloće. Ni ovo vaše anonimno pismo neće kod nas izazvati, što željaste, već gnusanje i prezir. Stidite se! i, dajte nam mira, jer vam nevjerujemo. — Pošten čovjek se nekrije.

G. V. — Kaštela. Vaše „otvoreno pismo“ izići će u dojdudem broju. Uz najbolju volju ne mogosmo.

G. J. — Betina. Za ovaj broj stiglo prekasno.

G. V. R. — Prvić-Luka. I Vaše „otvoreno pismo“ izići će u broju koji slijedi.

Ostala Gg. dopisnici, koji nam se javiše, nek se ustrpe. Sve će ući u naredni broj.